

Stortingets finanskomite
Stortinget
0026 Oslo

St. meld. nr. 29 (2003-2004) Om skattereform

NHO vil med dette kommentere Regjeringens forslag til skatteendringer.

Generelt

Inntekter må skapes før de kan fordeles. Det grunnleggende utgangspunktet for en skatte-reform må være at den bidrar til å skape inntekter og arbeidsplasser i Norge i større grad enn i dag. For å oppnå dette må det norske skattesystemet og -nivået være på linje med våre konkurrentland. Skattesystemet må legge til rette for at både nye og etablerte bedrifter sikres tilgang på kompetent kapital. For bedriftenes vilje til å satse på Norge som lokaliseringsland for sine investeringer må skattesystemet og -nivået være internasjonalt konkurransedyktig, oppfattes som legitimt og være forutsigbart over tid.

For å sikre forutsigbarheten må skatteendringer gis virkning først for etterfølgende år, slik at bedriftene kan sette opp sine budsjetter og disponere i tillit til de regler som gjelder ved inngangen til et inntektsår.

Regjeringen legger nå frem en reform av eierbeskatningen på person- og selskapsnivå. NHO er innforstått med at det er behov for en slik reform. Våre forpliktelser etter EØS-avtalen gjør det problematisk å videreføre RISK- metoden og godtgjørelsesmetoden for aksjeinntekter. Delingsmodellen, som skal sikre løpende lønnsbeskatning av (en sjablonfastsatt) inntekt av aktive eieres arbeidsinnsats, har også vist seg lite treffsikker. Prinsipielt er det dessuten uheldig å lønnsbeskatte aktive aksjonærer for en beregnet arbeidsavkastning før avkastningen er tatt ut av selskapet.

Formuesskatten på aksjer og annen næringskapital må være avviklet ved innføring av aksjonær- og skjermingsmodell

Formuesskatten har etter hvert blitt en særnorsk skatt som virker uheldig både på omfanget av privat sparing og på hvordan vi plasserer våre sparemidler. Disse uheldige virkningene blir forsterket ved Regjeringens forslag til fjerning av fordelsbeskatningen av egen bolig. Stortinget må derfor vedta en forpliktende plan for avvikling av formuesskatten. Dersom full avvikling ikke er mulig i første omgang, må formuesskatten i det minste fjernes for aksjer og arbeidende kapital.

NHO kan ikke akseptere at det legges opp til en trinnvis gjennomføring av den delen av reformen som gjelder den personlige eierbeskatningen. Formuesskatten er en del av og tjener som et supplement til dagens kapitalinntektsbeskatning. Vi kan ikke støtte en reform som øker inntektsskatten på eierinntekt fra 28 til 48 prosent og samtidig viderefører formuesskatt på kapitalkilden.

Fra NHOs side er det et minstevilkår for å støtte reformen at alle systemendringene i eierbeskatningen vedtas og gjennomføres samtidig. Vedtar Stortinget i høst å oppheve dagens proporsjonale beskatning av kapitalinntekt og erstatte den med en progressiv beskatning fra 2006, må også vedtak om opphevelse av formuesskatten på aksjer og annen arbeidende kapital treffes i høst og med virkning fra 2006.

Fritaksmetoden for aksjeselskaper

NHO er positiv til Regjeringens forslag til fritaksmetode for aksjeselskapers aksjeinntekter. Det innebærer at Norge får en metode for forebyggelse av økonomisk dobbeltbeskatning som er i tråd med utviklingen internasjonalt. Våre bedrifter blir dermed mer konkurransedyktige.

Fritaksmetoden, som også bør omfatte porteføljeinntekter, innebærer dessuten at skattereglene ikke lenger vil virke som et disincentiv til å legge hovedkontorfunksjonene i Norge. Slik sett vil den styrke det norske eiermiljøet.

Det er imidlertid helt essensielt at metoden ikke suppleres med regler som innsnevrer selskapenes rett til fradrag for gjeldsrenter knyttet til finansieringen av datterselskap m.m. En begrensning i fradragsretten for gjeldsrenter vil medføre betydelige skatteskjerpelser for konserner med hovedkontor i Norge.

Regjeringen legger opp til at endringen skal iverksettes fra 1. januar 2004 for så vidt gjelder utbytte og fra 26. mars 2004 for så vidt gjelder realiserte aksjegevinster/-tap. NHO vil innstendig oppfordre Stortinget til allerede før sommeren å treffe forpliktende vedtak om iverksettelsestidspunktet. Siden det kontinuerlig pågår omstillinger, oppkjøp og salg både i Norge og utlandet, vil det være uholdbart for bedriftene å leve i uvisshet helt frem til jul om hvorvidt en realisasjon utløser gevinstbeskatning eller gir rett til fradrag for tap.

Regjeringen varsler at den vil komme tilbake med lovforslag om fritaksmetoden i forbindelse med fremleggelsen av budsjettet for inntektsåret 2005. I meldingen nevnes en rekke forhold som vil bli vurdert, men som Finansdepartementet ennå ikke har tatt standpunkt til. NHO påpeker at flere av forholdene er av stor økonomisk betydning for bedriftene. Vi ber derfor om at Stortinget foranlediger at Finansdepartementet sender et notat med sine standpunkter på høring, slik at næringslivet gis anledning til å komme med synspunkter som kan hensyntas før lovforslag fremmes.

Bedriftsskatten for øvrig

Vi må løpende justere bedriftsbeskatningen i takt med utviklingen internasjonalt, slik at den til enhver tid er konkurransedyktig. Nå er trenden at landene reduserer selskapsskattesatsen. De nye EU-landene har alle, bortsett fra Tsjekkia, en selskapsskattesats som er lavere enn 28 prosent. I gjennomsnitt er selskapsskattesatsen 21 prosent i disse landene. Finland tar konsekvensen av dette ved å redusere satsen til 26 prosent, og Østerrike reduserer den til 25 prosent. Den norske bedriftsskattesatsen er derfor ikke lenger spesielt lav. Samtidig har Norge et bredt skattegrunnlag sammenlignet med andre land, noe som særlig skyldes at avskrivningssatsen for produksjonsutstyr er lavere. Avskrivningssatsen for

maskiner bør økes til 25 prosent; noe som også vil stimulere bedriftene til å ta i bruk ny teknologi i et raskere tempo enn med dagens lave avskrivningssats.

I internasjonal sammenheng er den norske eiendomsskatten på produksjonsanlegg høy. For våre industribedrifter er det viktig at det ikke gjøres endringer som i praksis vil øke eiendomsskatten på produksjonsanlegg.

Selv om stortingsmeldingen ikke vurderer avgiftssystemet vil NHO påpeke at det er viktig at det foretas en helhetlig gjennomgang av avgiftssystemet med sikte på lettelse, forenklinger og opprydding slik det er uttalt i Sem-erklæringen og av Skaugeutvalget.

Personlig eierbeskatning

- formuesskatten

Formuesskatten har så mange uheldige egenskaper at den bør avvikles umiddelbart. Medfører politiske prioriteringer at det ikke er rom for avvikling nå, må fjerning av formuesskatten på aksjer og annen arbeidende kapital prioriteres fremfor økte fribeløp og/eller redusert sats. Regjeringens skisse til halvering av formuesskatten kan ikke aksepteres.

En videreføring av formuesskatt på aksjer og annen næringskapital kombinert med aksjonær- og skjermingsmodellene vil medføre at marginals-katten på eieravkastning *blir høyere enn marginals-katten på lønn*. Dette fordi formuesskatten kommer på toppen av den inntekts-skatten som ilegges etter aksjonær- og skjermingsmodellene, og som er på henholdsvis 48,16 og 50,7 prosent. Et slikt skattenivå er urimelig og uakseptabelt for næringslivet. Det vil også gjøre investeringer i og oppstart av virksomheter mindre interessant.

Regjeringen anslår at utbytteskatten øker med 3 mrd kroner som følge av aksjonærmodellen. Vi påpeker at i praksis kommer det alt vesentlige av utbyttet til personer fra unoterte selskaper. I følge våre beregninger reduseres formuesskatten på unoterte aksjer med knappe 300 millioner kroner (økt bunnfradrag ikke hensyntatt) med den nedtrappingsplanen Regjeringen skisserer for 2006-2007. En slik kompensasjon er ikke akseptabel for næringslivet. Selv med en fjerning av hele formuesskatten på unoterte aksjer vil bare en tredjedel av utbytteskatten bli kompensert, siden formuesskatten på slike aksjer er rundt 1,1 mrd kroner ifølge tidligere anslag fra Finansdepartementet. Den skatteskjerpelsen på 3 mrd kroner som aksjonærmodellen medfører og den skjerpelsen som skjermingsmodellen påfører deltakere i deltakerlignede selskaper må kompenseres med at formuesskatten på all næringskapital fjernes. En slik fjerning koster samlet rundt 2,6 mrd kroner i følge tidligere beregninger fra departementet.

- aksjonærmodellen

NHO mener aksjonærmodellen prinsipielt sett har flere gode egenskaper. Den innebærer en beskatning først ved uttak, og den skjermer en normalavkastning som vil sikre nøytralitet i forhold til alternativ plassering. Videre medfører den at delingsmodellen kan oppheves. NHO kan likevel ikke støtte aksjonærmodellen med den utformingen Regjeringen legger opp til.

Modellen innebærer i seg selv et så høyt skattenivå på avkastningen på investert kapital, og det gjelder både for passive og aktive aksjonærer, at den som allerede nevnt ikke lar seg forene med at det parallelt svares formuesskatt av kapitalen. Utbytteskatt er vanlig i Europa, men det er helt uvanlig at utbytteskatt på det nivået Regjeringen legger opp til kombineres med formuesskatt.

Selv med en full fjerning av formuesskatten må skjermingsrenten settes betydelig høyere enn antydnet av Regjeringen. For å sikre risikokapital til næringslivet må den settes til risikofri rente pluss 5 prosentpoeng. I Finland er skjermingsrenten for unoterte aksjer betydelig høyere enn det. Også i Sverige gis det skjermingsfradrag for unoterte aksjer. Skjermingsrenten baseres på 5-årig statsobligasjonsrente, men aksjens forholdsmessige andel av selskapets lønnskostnader inngår i skjermingsgrunnlaget. Er det ikke politisk vilje til å gi et risikopåslag på 5 prosentpoeng, bør skjermingsgrunnlaget inkludere lønnskostnader som i Sverige og skjermingsrenten settes til 5-årig statsobligasjonsrente, slik at skjermet utbytte i Norge ikke skal bli lavere enn i Sverige.

Overgangsregler

Når det gjelder overgangsregel for fastsettelse av inngangsverdi og skjermingsgrunnlag for ikke-børsnoterte aksjer ervervet før 1989, mener vi at takstverdien fra 1992, tillagt RISK-beløp, må legges til grunn. Takstverdien ble akseptert som inngangsverdi pr 1. januar 1992 fordi aksjonærer som hadde eid aksjer i mer enn tre år, kunne solgt aksjene skattefritt før 1992. Det fremstår som lite rimelig å frata langsiktige bedriftseiere skattefrihet for den verdistigningen de hadde frem til 1992 og som de har fått beholde frem til nå.

Vi har merket oss at det fra finansministerens side har vært fremholdt at aksjeinntekt som tas ut for reinvestering i annen virksomhet, ikke vil rammes av aksjonærmodellen. Det er ikke tilfelle. I så fall måtte Regjeringen ha foreslått betinget skattefritak ved reinvestering av aksjeinntekt. Det har den ikke gjort. Modellen åpner således ikke for at utbytte som en person tar ut av bedriften slipper skatt ved slik reinvestering. Den vil følgelig gi innlåsnings effekter som er klart uheldige og i strid med nøytralitetsprinsippet som var så viktig i skattereformen av 1992. Derfor må det gis overgangsregler som tillater personer å overføre aksjene i bedriften til et nyopprettet aksjeselskap til skattemessig verdi uten at gevinstskatt utløses. En slik overgangsregel vil ikke stille dem bedre enn om de hadde eid aksjene i bedriften via et mellomliggende selskap helt fra starten.

- RISK-reglene for 2004-2005

Til forskjell fra Finansdepartementet mener NHO at mottatt utbytte for 2004 og 2005 som omfattes av fritaksmetoden bør inngå i RISK-beregningen for personlige aksjonærer. Det vil være i samsvar med en nylig avsagt høyesterettsdom.

Videre mener vi at reglene om konsern-RISK må videreføres i denne perioden. Vi kan ikke se at det foreligger grunner som tilsier at underliggende selskapers beskattede driftsoverskudd i 2004 og 2005 ikke skal medtas i personlige aksjonærers RISK-beløp.

- skjermingsmodellen

Skjermingsmodellen for enkeltpersonsforetak og deltakerlignede selskaper har mange likhetstrekk med delingsmodellen, men er langt strammere. Den avviker så mye fra Skaugutvalgets forslag til innstramminger i delingsmodellen at den burde vært sendt på høring.

I likhet med aksjonærmodellen innebærer skjermingsmodellen i seg selv et så høyt skattenivå på inntekten fra investert kapital, at den ikke lar seg forene med at det parallelt betales formuesskatt av kapitalen.

Det forhold at de aktuelle skattytere kan gjøres personlig ansvarlig for de gjeldsforpliktelser m.m. foretaket har samt at den beregnede personinntekten skatlegges løpende, tilsier etter vår vurdering at skjermingsmodellen i sin utforming kan avvike noe fra aksjonærmodellen.

Lønnsfradraget i dagens delingsmodell må videreføres for at ikke avkastningen på human- og organisasjonskapitalen skal skattlegges for høyt. Videre må skjermingsrenten fastsettes etter de samme prinsipper som kapitalavkastningsraten.

Lønnsbeskatningen

Det er positivt at toppskattesatsen bringes tilbake til nivået fra skattereformen 1992. Det er også positivt at bunnfradraget i toppskatten økes slik at også de med midlere inntekter tilgodeses. Økt minstefradrag vil stimulere enkeltpersoner til arbeid.

Vedlagt følger NHOs utdypende syn på reformen, hvor de ulike forslag kommenteres i den rekkefølge de er behandlet i meldingen.

Med hilsen

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

Jens Ulltveit-Moe

President

Vedlegg